https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/2380,66-rocznica-zdobycia-PAST-y.html
19.04.2024, 00:26

66. rocznica zdobycia PAST-y

W piątek, 20 sierpnia 2010 r. minęło 66 lat od momentu, gdy żołnierze z Batalionu Armii Krajowej „Kiliński” zdobyli budynek Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej. Był to jeden z największych sukcesów militarnych Powstania Warszawskiego. W uroczystościach ku czci Powstańców wzięła udział delegacja Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

Uroczystość z udziałem kombatantów, przedstawicieli Ministerstwa Obrony Narodowej, Sztabu Generalnego WP, władz Warszawy oraz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa rozpoczęły się od mszy świętej w Kościele Wszystkich Świętych na Placu Grzybowskim. Następnie, przy tablicy umieszczonej przed wejściem do budynku PAST-y, upamiętniającej Powstańców Warszawskich, odbyła się ceremonia składania kwiatów. W imieniu szefa BBN ministra Stanisława Kozieja wieniec złożył przedstawiciel Biura – Maciej Czulicki.

***

Wybudowany w latach 1908–1910 dla szwedzkiego towarzystwa „Telefon AB Cedergren" budynek był wówczas najwyższą budowlą w Polsce i Europie wschodniej. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, w 1921 roku został przekształcony w siedzibę centrali Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej (PAST) i wyposażony w najnowocześniejsze zdobycze telekomunikacji. Pełniąc ważne funkcje łączności przetrwał do wybuchu Powstania Warszawskiego.

W czasie okupacji budynek był ochraniany przez dobrze uzbrojone jednostki wojsk hitlerowskich, a dodatkowe zabezpieczenie stanowił wybudowany opodal głównego wejścia betonowy bunkier. Podczas Powstania hitlerowcy nie tylko bronili urządzeń telefonicznych, które służyły do utrzymania łączności z jednostkami walczącymi na froncie wschodnim, ale mając dobre pole ostrzału - z drugiego co do wielkości najwyższego budynku w Warszawie - paraliżowali ruch znacznej części Śródmieścia. Już od pierwszych dni Powstania PAST-a była atakowana przez żołnierzy Armii Krajowej kilkakrotnie, bez powodzenia.

Decydujący atak rozpoczęto 20 sierpnia 1944 roku. Dowódcą akcji był rotmistrz Leliwa Henryk Roycewicz, dowódca 1. Batalionu Armii Krajowej "Kiliński". W szturmie brały udział, bezpośrednio i w osłonie, wszystkie kompanie batalionu wspomagane przez drużynę saperów Okręgu, patrol minierek i kilkunastu powstańców z innych oddziałów. Za pomocą trotylu zrobiono wyłomy w bocznej ścianie gmachu, przez które, wykorzystując strażacką motopompę, wpompowano ponad 1000 litrów mieszanki ropy z benzyną, które podpalono. Tymi też wyłomami wdarli się pierwsi szturmujący. W wyniku walk o każde piętro w dymie i ogniu, część hitlerowców zginęła, a 121 wzięto do niewoli. Straty powstańców w walkach o PAST-ę wyniosły ponad 50 zabitych i 70

rannych. Po godzinie 12.00 w południe żołnierz 3. Kompanii Batalionu "Kiliński" zawiesił na budynku biało-czerwoną flagę.

PAST-a to symbol największego czynu militarnego Powstania w Śródmieściu. Dnia 9 listopada 2000 roku nastąpiło uroczyste przekazanie budynku, przez Premiera Rządu RP Jerzego Buzka, w wieczyste posiadanie jego zdobywcom - żołnierzom Armii Krajowej, reprezentowanym przez Fundację Polskiego Państwa Podziemnego.

Tweetnij